

Література

1. Локк Д. Избранные философские произведения. Т. 2. С. 11, 56, 76.
2. Законы Ману. Серия «Антология мудрости». Москва: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. С. 352.
3. Платоненко О.С. Сучасна інтерпретація правових заборон як методів правового регулювання та юридичний механізм їх реалізації. *Право і суспільство*. Дніпро, 2017. С. 30-34.
4. Кельман М. С., Стратонов В.М. Загальна теорія права: підручник. Вид. 6-те, доп. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 742 с.
5. Кельман М.С., Коваль Н.Т. Застосування норм права, як багатоаспектний чинник регулювання суспільних відносин у правовій державності: монографія. Львів: Растр-7, 2020. 224 с.

УДК 340.1 (043.2)

Макєєва О.М., к.ю.н., доцент,
Левківська Н.П., здобувач вищої освіти,
другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВА РЕФОРМА В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Правова реформа є одним із ефективних чинників функціонування правової системи, втілення в життя принципів верховенства права та законності. Питання реформування правової системи України є актуальним для правових систем держав в епоху соціальних змін. Відтак реалізації принципу верховенства права можна досягнути, зокрема, здійснивши реформу всіх елементів правової системи України. Зважаючи на це, дослідження сутності правової реформи, виокремлення її етапів та видів в умовах трансформації суспільних відносин є вельми актуальним.

У вітчизняній теорії права є чимало досліджень, які присвячені вивченню сутності правової реформи, зокрема, це напрацювання В. Лемака, Я. Ленгер, Н. Пархоменко, О. Ющика та інших.

Як відомо з історії державно-правового розвитку суспільства проведенню реформ передують як об'єктивні, так і суб'єктивні причини, тобто реформи, продиктовані часом. Нині правова система України є розбалансованою. Причинами такого стану справ є політичні обставини, коли з кожною демократичною зміною персоналій у сфері державної влади та управління на всіх рівнях відбуваються перманентні зміни (іноді радикальні) в правовому полі. По-друге, це правовий нігілізм, нехтування приписами Конституції України як Основного закону, якому мають відповідати всі інші закони і підзаконні акти. По-третє, це регулярні намагання представників влади впливати на функції і повноваження органів правосуддя та забезпечення правопорядку.

Відомий вітчизняний теоретик права О. Ющик пов'язує правову реформу з: а) рішенням державної влади щодо відновлення єдності державного апарату у зв'язку з об'єктивно змінюваними умовами функціонування; б) рішенням, реалізація якого у реорганізуючій діяльності державного апарату має результатом утвердження нового режиму законності, що виступає як ціль здійснюваних даною владою перетворень [1, с. 70].

Зміст правової реформи можна розглядати у двох вимірах: 1) як удосконалення чинного законодавства; 2) як систему заходів, спрямованих на перетворення всіх елементів правової системи. А об'єктом правової реформи виступає правова система, яка змінюється та удосконалюється.

Важливим у процесі здійснення правової реформи є державна політика, спрямована на системні перетворення за допомогою юридичних засобів. Зокрема, такими напрямками державної політики є удосконалення законодавства, забезпечення реалізації та захисту прав людини, формування правової свідомості та правової культури населення тощо.

Н.М. Пархоменко виділяє три етапи правової реформи: підготовчий, реалізаційний, моніторинговий. На першому етапі здійснюється вивчення суспільних очікувань та формування концептуально-стратегічного змісту і сутності майбутньої реформи. На другому етапі відбувається реалізація прийнятих нормативно-правових актів суб'єктами, кому вони адресовані. Третій етап – моніторинговий, відбувається паралельно з другим і їх тривалість частково збігається [2, с. 47].

Проведення моніторингу та отримання інформації щодо досягнення мети реформи визначає є важливим з точки зору суспільних потреб і результатів. Як правило, проведення правової реформи регламентується окремими нормативно-правовими актами.

Правова реформа є одним із видів суспільних реформ поряд із освітньою, економічною, військовою, пенсійною тощо. Умовно правові реформи можна класифікувати за двома критеріями: 1) за сферою здійснення: судова реформа, реформа органів місцевого самоврядування, реформа правоохоронних органів, реформа державної служби тощо, 2) за галуззю правого регулювання суспільних відносин: адміністративна реформа, конституційна реформа, тощо).

Однією із перешкод здійснення правових реформ в Україні є розбіжності в парадигмах мислення різних верств суспільства, представників влади і управління, відсутність сталих та усвідомлених значною частиною суспільства правових, політичних і культурних цінностей, пріоритет особистих інтересів над інтересами суспільства в цілому. Ці вади об'єктивно притаманні переважній більшості українського суспільства в епоху соціальних змін, що створює додаткові складнощі в реалізації навіть найефективніших правових реформ.

Отже, правова реформа – це зміна встановлених у законах основних засад, принципів, цілей правового регулювання суспільних відносин з метою забезпечення ефективного функціонування правової системи, досягнення якісно нового режиму правопорядку у вказаній сфері. Досвід розвинутих країн світу беззаперечно доводить, що важливим чинником ефективності проведення правових реформ, ефективного функціонування правової системи держави є: системна правова політика держави, високий рівень правової культури і правової свідомості як громадян, так і представників управлінської еліти держави; високий рівень професійної/моральної відповідальності політичних, управлінських, правничих кадрів за результати своєї діяльності; належний рівень підготовки та розстановки управлінських кадрів та правників, які забезпечують функціонування правової системи держави. Окремим і вагомим чинником є стан правосуддя в країні, включаючи виконання судових рішень національних судів і Європейського суду з прав людини.

Література

1. Ющик О.І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні. Київ, 1997. 191 с.
2. Пархоменко Н.М. Сутність і зміст правової реформи: теоретичні аспекти. *Правова держава*. 2018. Вип. 29. С. 44-49.

УДК 341:347.962 (043.2)

Макеєва О.М., к.ю.н., доцент,
Таран Д.О., здобувач вищої освіти, другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ США В ХОДІ ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Організація судової системи безпосередньо залежить від форми державного устрою та типу правової системи держави. Світовий досвід показує, що не існує єдиних шаблонів і рецептів для якісного функціонування правосуддя. Реформування судової системи України відповідно до міжнародних стандартів організації та здійснення правосуддя, інтеграція держави до світової спільноти вимагають поглибленого аналізу світових принципів організації судових систем з метою обґрунтування доцільності сприйняття їх позитивного досвіду.

Проведення судової реформи в Україні є однією з ключових вимог, на яких наполягає як українське експертне середовище, так і міжнародні партнери України. Основним завданням судової реформи в Україні є утвердження справедливого суду та вдосконалення вітчизняної судової системи. Проблематика здійснення судової реформи та підвищення